ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ G. FEDERICO MANCINI της 21ης Απριλίου 1988 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Οι προδικαστικές υποθέσεις 269 και 289/86, στις οποίες αναφέρονται οι υπό ανάπτυξη προτάσεις, υποχρεώνουν το Δικαστήριο να εξετάσει εκ νέου αν η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών μπορεί να υπόκειται στο φόρο προστιθεμένης αξίας (ΦΠΑ).

Συνοψίζω τα πραγματικά περιστατικά της πρώτης υπόθεσης. Στις αρχές του 1983, ασκήθηκε ποινική δίωξη κατά του ολλανδού υπηκόου Willem Mol, ο οποίος και συνελήφθη, διότι διέθεσε στο εμπόριο αρκετές παρτίδες αμφεταμινών. Συγχρόνως, η οικονομική εφορεία των Κάτω Χωρών εξέδωσε διορθωτική πράξη επιβολής φόρου εισοδήματος (*διόρθωση* φόρου κύκλου εργασιών) που κάλυπτε την περίοδο από 1ης Σεπτεμβρίου 1982 μέχρι 31ης Μαρτίου 1983, με τον ισχυρισμό ότι ο Mol ασκούσε το εμπόριο αυτό ως επιχειρηματίας και συνεπώς έπρεπε, μολονότι το εμπόριο αυτό ήταν παράνομο, να υποβληθεί στο φόρο κύκλου εργασιών. Ο Mol προσέβαλε ενώπιον του Gerechtshof του Leeuwarden την πράξη επιβολής φόρου χωρίς όμως η προσφυγή του να ευδοκιμήσει, εν συνεχεία δε άσκησε αναίρεση ενώπιον του Hoge Raad των Κάτω Χωρών. Ενώπιον του τελευταίου αυτού δικαστηρίου υποστήριξε ότι, δεδομένου ότι η δραστηριότητα που είχε ασκήσει ήταν αντικοινωνική και επομένως κολάσιμη, δεν μπορούσε να γεννήσει καμιά φορολογική υποχρέωση.

Το Hoge Raad έκρινε ότι για την επίλυση της διαφοράς, ήταν αναγκαίο να ερμηνευθεί — υπό έποψη την οποία δεν είχε ακόμη εξετάσει το Δικαστήριο — το άρθρο 2, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας (77/388) του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών περί του ΦΠΑ (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49). Επομένως, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ, και με απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1986, ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

« Πρέπει το άρθρο 2 της έκτης οδηγίας να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι η παράδοση αμφεταμινών, που πραγματοποιήθηκε δυνάμει επαχθούς δικαιοπραξίας στο εσωτερικό της χώρας, δεν μπορεί να υποβληθεί σε φόρο προστιθεμένης αξίας, εφόσον πρόκειται για παράδοση που απαγορεύεται από το νόμο; »

Έρχομαι τώρα στην υπόθεση 289/86. Η Κοινωνική και Πολιτιστική Ένωση Happy Family του Άμστερνταμ διαχειρίζεται ένα κέντρο νεότητας στα μέλη του οποίου ένας « huisdealer » (εξουσιοδοτημένος πωλητής) πωλεί ήπια ναρκωτικά καταβάλλοντας στην ίδια αυτή ένωση μέρος των εσόδων. Σημειώνω ότι οι « huisdealers » ασκούν μια κατά κάποιον τρόπο θεσμοθετημένη δραστηριότητα. Οι οδηγίες της ολλανδικής εισαγγελικής αρχής σχετικά με την πολιτική έρευνας και τη δίωξη αξιοποίνων πράξεων βάσει του Opiumwet (νόμου περί ναρκωτικών, 1928) τον καθορίζουν πράγματι ως « πωλητή ... προϊόντων με βάση την ινδική κάνναβη ο οποίος, με την εμπιστοσύνη και υπό την προστασία των υπευθύνων ενός κέντρου νεότητας, έχει κατ' αποκλειστικότητα τη δυνατότητα να πωλεί » τα εν λόγω προϊόντα στο κέντρο νεότητας. Καταρχήν, κατά του « εξουσιοδοτημένου πωλητή » είναι δυνατό να ασκηθεί ποινική δίωξη, κατά το μέτρο όμως που καθόρισε άλλες « προτεραιότητες » στην καταστολή της διακίνησης ναρκωτικών η εισαγγελική αρχή δεν κινεί την ποινική δίωξη

* Μετάφραση από τα ιταλικά.

κατ' αυτού υπό την προϋπόθεση ότι δεν εμφανίζεται δημοσίως και κατά τρόπον προκλητικό ως πωλητής (Nederlandse Staatscourant της 18.7.1980, αριθ. 137, σ. 7).

Η οικονομική εφορεία απηύθυνε επίσης στην Ένωση Happy Family διορθωτική πράξη επιβολής φόρου για την περίοδο από 13ης Σεπτεμβρίου 1984 μέχρι 31ης Μαρτίου 1985. Η Ένωση άσκησε τότε προσφυγή ενώπιον του Gerechtshof του Άμστερνταμ ισχυριζόμενη ότι, σύμφωνα με την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 28 Φεβρουαρίου 1984 (υπόθεση 294/82, Einberger II, Συλλογή 1984, σ. 1177), τα κέρδη από το εμπόριο ναρκωτικών δεν φορολογούνται. Με απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1986, το επιληφθέν δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

« α) Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας του Συμβουλίου έχει την έννοια, λαμβανομένης υπόψη της αποφάσεως του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 28ης Φεβρουαρίου 1984, επί της υποθέσεως 294/82, ότι δεν οφείλεται φόρος κύκλου εργασιών για την παράδοση ναρκωτικών στο εσωτερικό κράτους μέλους;

β) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: η απάντηση αυτή περιλαμβάνει την παράδοση κάθε είδους ναρκωτικών, ιδίως την παράδοση προϊόντων ινδικής καννάβεως;

γ) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως και στο δεύτερο ερώτημα: το γεγονός ότι αρμόδιες δικαστικές αρχές ακολουθούν μια ελαστική κατασταλτική πολιτική, που επιτρέπει σε ορισμένες περιπτώσεις την παράδοση προϊόντων ινδικής καννάβεως, χωρίς αυτό να συνεπάγεται την ποινική δίωξη, μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετική εκτίμηση για το αν οφείλεται φόρος κύκλου εργασιών κατά την παράδοση των προϊόντων αυτών; »

Όπως μπορεί εύκολα να παρατηρηθεί, το ερώτημα του Hoge Raad προς το Δικαστήριο συμπίπτει με το πρώτο από τα ερωτήματα που υπέβαλε το Gerechtshof. Το γεγονός αυτό, καθώς και το ότι συμπίπτουν οι τομείς στους οποίους αναφέρονται οι δύο υποθέσεις, δικαιολογούν την κοινή εξέτασή τους. Φυσικά, τα ερωτήματα β) και γ) του δικαστή του Άμστερνταμ θα αναλυθούν χωριστά (σημεία 5 και 6).

Η γαλλική, γερμανική και ολλανδική κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις στις δύο διαδικασίες και, με εξαίρεση τις δύο πρώτες, μετείχαν στην προφορική συζήτηση. Η Ένωση Happy Family έπραξε το ίδιο στην υπόθεση 289/86, ενώ στην υπόθεση 269/86 ο Mol περιορίστηκε να συμμετάσχει στην προφορική διαδικασία.

2. Για την καλύτερη κατανόηση των ερωτημάτων που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο, είναι χρήσιμο να υπομνηστεί η σχετική κοινοτική νομοθεσία η οποία περιλαμβάνεται στα άρθρα 2, παράγραφος 1, και 4, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας. Το πρώτο ορίζει ότι υπόκεινται στον ΦΠΑ « οι παραδόσεις αγαθών και οι παροχές υπηρεσιών, που πραγματοποιούνται εξ επαχθούς αιτίας στο εσωτερικό της χώρας υπό υποκειμένου στο φόρο ... ». Κατά το δεύτερο, « θεωρείται ως " υποκείμενος στο φόρο " οποιοσδήποτε ασκεί, κατά τρόπον ανεξάρτητο και σε οποιονδήποτε τόπο, μία (από τις οικονομικές δραστηριότητες) ανεξαρτήτως του επιδιωκομένου σκοπού ή των αποτελεσμάτων της δραστηριότητος αυτής ».

Όσον αφορά ειδικότερα τα ναρκωτικά που εισάγονται λαθραίως, πρέπει, εξάλλου, να υπομνηστούν οι τέσσερις αποφάσεις του Δικαστη-

ρίου, από τις οποίες τρεις αφορούν τη δυνατότητα επιβολής τελωνειακών δασμών στα εμπορεύματα αυτά (απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 1981, υπόθεση 50/80, Horvath, Συλλογή 1981, σ. 385, και αποφάσεις της 26ης Οκτωβρίου 1982, υπόθεση 221/81, Wolf, Συλλογή 1982, σ. 3681, και υπόθεση 240/81, Einberger I, Συλλογή 1982, σ. 3699), η δε τελευταία ως προς τη δυνατότητα να γεννηθεί φορολογική οφειλή λόγω του φόρου κύκλου εργασιών (απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 1984, υπόθεση 294/82, Einberger II, που παρατέθηκε ήδη). Όλες οι αποφάσεις επικυρώνουν την ίδια αρχή: τα ναρκωτικά εμπίπτουν στην πλήρη απαγόρευση εισαγωγής και εμπορίας στην Κοινότητα, εκτός αν περιλαμβάνονται στο ελεγχόμενο εμπορικό κύκλωμα και προορίζονται για ιατρικούς ή επιστημονικούς σκοπούς. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δεν υπόκεινται σε δασμό ή φόρο ανεξαρτήτως του αν ανακαλυφθούν και καταστραφούν ή διαφύγουν την επίβλεψη των αρχών (βλέπε την τελευταία παρατεθείσα απόφαση, σκέψεις 14 μέχρι 16).

3. Κατ' αντίθεση προς τις υποθέσεις τις οποίες έχει εξετάσει μέχρι τώρα το Δικαστήριο, αυτές που καλείται να εξετάσει σήμερα έχουν ως αντικείμενο όχι την παράνομη εισαγωγή αλλά την παράδοση ναρκωτικών εξ επαχθούς αιτίας στο εσωτερικό κράτους μέλους. Είναι δυνατόν, όπως ερωτούν ουσιαστικά τα αρμόδια δικαστήρια, να εφαρμοστεί στην περίπτωση αυτή η αρχή την οποία μόλις προηγουμένως υπενθύμισα;

Τα κράτη τα οποία παρενέβησαν στην υπόθεση προτείνουν στο Δικαστήριο να απαντήσει αρνητικά προβάλλοντας σειρά επιχειρημάτων που στηρίζονται είτε στις διατάξεις και τους σκοπούς της έκτης οδηγίας είτε στο άδικο ή στο επικίνδυνο των αποτελεσμάτων που θα συνεπαγόταν η επέκταση, πέρα από τα αρχικά της όρια, της νομολογίας Einberger II. Ειδικότερα, η πρώτη ομάδα κρατών αναφέρεται: α) στο άρθρο 4, παράγραφος 1, καθόσον μ' αυτό αποκλείεται ο σκοπός και τα αποτελέσματα μιας οικονομικής δραστηριότητας να έχουν σημασία για την υπαγωγή της δραστηριότητας αυτής στον ΦΠΑ (Κάτω Χώρες, Γαλλία)· β) στο σκοπό του φόρου, ο οποίος συνίσταται στο να πλήττει συνολικά την τελική κατανάλωση στο εσωτερικό της χώρας και δεν λαμβάνει υπόψη την ενδεχόμενη παράνομη συναλλαγή με την οποία ο καταναλωτής προμηθεύεται το εμπόρευμα (Γερμανία)· γ) στη διαφορά που χωρίζει τις γενεσιουργές αιτίες του φόρου στις δύο περιπτώσεις (παράδοση στο εσωτερικό της χώρας) και στην περίπτωση (εισαγωγή) για την οποία το Δικαστήριο δεν δέχθηκε ότι γεννάται φορολογική υποχρέωση.

Με τα επιχειρήματα της δεύτερης ομάδας κρατών, παρατηρείται αντίθετα ότι, εφαρμοζόμενη στις εξεταζόμενες υποθέσεις, η νομολογία Einberger II: δ) καταλήγει στο να ευνοεί στο φορολογικό επίπεδο το παράνομο εμπόριο σε σχέση με το νόμιμο και, στο πλαίσιο του πρώτου, τη διακίνηση ναρκωτικών σε σχέση με την παράνομη εργασία ή τη διακίνηση όπλων και πορνογραφικών έργων (Κάτω Χώρες, Γερμανία)· ε) υπεισέρχεται, θίγοντας την επιδιωκόμενη με την οδηγία εναρμόνιση των φορολογητέων πράξεων, στις έννομες τάξεις που επιφυλάσσουν διαφορετικό καθεστώς στο εμπόριο ναρκωτικών. Ακριβώς, το τρίτο ερώτημα του Gerechtshof του Άμστερνταμ δείχνει ότι συμπεριφορές που απαγορεύονται και τιμωρούνται αυστηρώς σε ορισμένες χώρες γίνονται ρητώς ανεκτές σε άλλες (Γαλλία).

Οι προσφεύγοντες στις κύριες δίκες και η Επιτροπή εκφράζουν αντίθετη άποψη. Υποστηρίζουν ότι η νομολογία του Δικαστηρίου μπορεί να μεταφερθεί πλήρως στις προκείμενες υποθέσεις με αποτέλεσμα ότι πρέπει να αποκλειστεί η φορολόγηση του εμπορίου ναρκωτικών στο εσωτερικό κράτους μέλους.

4. Υπενθυμίζω ότι με την απόφαση Einberger II, η μη επιβολή δασμού και φόρου στις εισαγωγές ναρκωτικών στηρίχθηκε στις απαγορεύσεις εισαγωγής και εμπορίας που πλήττουν τις

ουσίες αυτές σε όλα τα κράτη μέλη λόγω των διεθνών υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει (Ενιαία Σύμβαση περί ναρκωτικών, Νέα Υόρκη, 30 Μαρτίου 1961, και Σύμβαση περί των ψυχοτρόπων ουσιών, Βιέννη, 21 Φεβρουαρίου 1971, στο *United Nations Treaty Series*, τόμοι 520 και 1019, σσ. 151 και 175). Νομίζω όμως ότι το στοιχείο αυτό έχει μεγάλη σημασία για την επίλυση του προβλήματος. Πράγματι, εξετάζοντας τις δύο απαγορεύσεις, το Δικαστήριο φαίνεται να θεωρεί ότι τα ναρκωτικά είναι ξένα προς το νόμιμο εμπορικό κύκλωμα των διαφόρων κρατών μελών. Το γεγονός ότι τα ναρκωτικά βρίσκονται πραγματικά σ' αυτά τα κράτη κατόπιν εσωτερικής παραγωγής και όχι εισαγωγής δεν έχει, επομένως, καμιά σημασία. Και στις δύο περιπτώσεις — η διατύπωση είναι η ίδια με αυτήν της σκέψης 13 στις αποφάσεις Wolf και Einberger I — το αποφασιστικό στοιχείο είναι ότι τα ναρκωτικά δεν μπορούν να « ενσωματωθούν στην οικονομία της Κοινότητας ».

Κατόπιν αυτού θα εξετάσω τα επιχειρήματα τα οποία προέβαλαν οι κυβερνήσεις που παρενέβησαν στην υπόθεση. Αυτά που αντλούν από το γράμμα ή τους σκοπούς του νόμου μού φαίνονται στο σύνολό τους αρκετά εύθραστα. Έτσι, είναι προφανές ότι αναφερόμενη στις « οικονομικές δραστηριότητες » ή καθορίζοντας ως σκοπό τη φορολόγησή της « τελικής κατανάλωσης », η οδηγία αναφέρεται στα αγαθά που είναι ενταγμένα στην κοινοτική οικονομία και, επομένως, αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής τα προϊόντα που δεν πληρούν την προϋπόθεση αυτή. Ούτε και είναι ακριβής ο ισχυρισμός ότι ο κοινοτικός νομοθέτης αδιαφορεί για τον παράνομο χαρακτήρα της συναλλαγής με την οποία ο τελικός καταναλωτής αποκτά το εμπόρευμα. Πράγματι, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, ως παράδοση αγαθού θεωρείται « η μεταβίβαση της εξουσίας να διαθέτει κανείς ενσώματο αγαθό ως κύριος ». Όμως, δεν μπορεί κάποιος να είναι *κύριος* παρά μόνο λόγω γεγονότος ή νομικής πράξεως η οποία κατά νόμο δημιουργεί το « dominium » που το υποκείμενο δικαίου έχει επί του πράγματος. Τέλος, μολονότι είναι αληθές ότι η οδηγία διακρίνει μεταξύ των γενεσιουργών αιτιών του ΦΠΑ κατά την εισαγωγή και του εσωτερικού ΦΠΑ (άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2), είναι επίσης δεδομένο ότι οι σκοποί των δύο φόρων συμπίπτουν και ότι, όπως παρατήρησε η Επιτροπή απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου, « η εισαγωγή συνιστά (μόνον) την πρώτη παράδοση στο εσωτερικό της χώρας ».

Τα επιχειρήματα που αντλούνται από τις αρνητικές συνέπειες που η απόφαση Einberger II μπορούσε να έχει αν εφαρμοζόταν στην προκειμένη υπόθεση, δεν μπορούν ούτε αυτά να γίνουν δεκτά. Το πρώτο προβλήθηκε επίσης κατά τη διαδικασία που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης αυτής και το αντικρούω, όπως έπραξα ήδη και τότε, αναφέροντας ότι το επιχείρημα αυτό μπορεί να εκτιμηθεί μόνον επί του ηθικοπολιτικού πεδίου: νομικά δεν ευσταθεί διότι το κέρδος που αποκόμισε ο έμπορος ναρκωτικών — δηλαδή η αξία των πωληθέντων ναρκωτικών — είναι απλώς de facto, καθόσον δεν προκύπτει από « παράδοση αγαθού » κατά την έννοια του προαναφερθέντος άρθρου 5, παράγραφος 1 (για μια παρόμοια περίπτωση βλέπε Berliri, *Principi di diritto tributario*, Μιλάνο 1972, σ. 102). Ούτε μπορεί να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι, εφόσον δεν υπόκειται σε φορολογία, η διακίνηση των ναρκωτικών ευνοείται σε σχέση με το εμπόριο των όπλων ή των πορνογραφικών έργων. Τα εμπορεύματα αυτά είναι διαθέσιμα στο νόμιμο εμπορικό κύκλωμα, έστω και σε περιορισμένα όρια. Σε καμιά περίπτωση δεν συμβαίνει το ίδιο με τα ναρκωτικά. Πράγματι, μπορεί κανείς να τα αγοράσει νομίμως όχι ως καταναλωτής, αλλά ως ασθενής (Wattel, « Belastingheffing van de onderwereld· het EG-Hof en de drugshandel », στο *Weekblad voor fiscaal recht*, 1987, σ. 363).

Τέλος, δεν αρνούμαι το γεγονός ότι, κατά το μέτρο που η διακίνηση των ναρκωτικών ρυθμίζεται κατά το μάλλον ή ήττον αυστηρά στις διάφορες έννομες τάξεις, η νομολογία Einberger II μπορεί να φέρει προσκόμματα στην εναρμόνιση των φορολογητέων πράξεων. Είναι πάντως γεγονός ότι η παρατήρηση αυτή αφορά τόσο τις εισαγωγές όσο και τις παραδόσεις αγαθών στο εσωτερικό της χώρας και, επομένως, αφορά λιγότερο την επέκταση της αρχής που επιβεβαιώθηκε με την απόφαση αυτή παρά την ίδια την αρχή. Η κριτική, έστω και αθέμιτη, μιας απόφασης του Δικαστηρίου επιτρέπεται, αλλά αφήνει τα πράγματα όπως έχουν εφόσον οι δικαστές δεν οδηγούνται να αλλάξουν σχετικά γνώμη. Με άλλα λόγια, προς το παρόν μπορεί μόνο να γίνει η διαπίστωση ότι hoc iure utimur.

5. Επομένως, στο ερώτημα του Hoge Raad και στο ερώτημα α) του Gerechtshof πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, εφόσον είναι άσχετες προς το νόμιμο κοινοτικό εμπορικό κύκλωμα, οι παραδόσεις ναρκωτικών στο εσωτερικό κράτους μέλους δεν γεννούν καμιά φορολογική οφειλή σχετική με τον ΦΠΑ. Το συμπέρασμα αυτό με υποχρεώνει να εξετάσω το δεύτερο πρόβλημα που έθεσε το δικαστήριο του Άμστερνταμ. Παρατηρώντας ότι οι παράνομες εισαγωγές που εξέτασε το Δικαστήριο με τις προηγούμενες αποφάσεις αφορούσαν όλες «σκληρά» ναρκωτικά (ηρωίνη, μορφίνη, κοκαΐνη), επιθυμεί να πληροφορηθεί αν ο κανόνας της μη υπαγωγής στο φόρο εφαρμόζεται επίσης στις παραδόσεις «ήπιων» ναρκωτικών και, ειδικότερα, προϊόντων με βάση την ινδική κάνναβη.

Όμως, η απόφαση περί παραπομπής τονίζει το γεγονός ότι τα κέρδη, για τα οποία τίθεται το ζήτημα αν υπάγονται στον ΦΠΑ, έχουν προέλθει από την πώληση χασίς, δηλαδή από ουσία η οποία, σύμφωνα με τις διεθνείς διατάξεις που παρατέθηκαν στο σημείο 3 (άρθρο 2, παράγραφος 1, και πίνακας αριθ. 1 της Σύμβασης του 1961), είναι από κάθε άποψη ναρκωτικό. Επομένως, και το χασίς εμπίπτει επίσης στις πλήρεις απαγορεύσεις εισαγωγής και εμπορίας στα διάφορα κράτη μέλη (για τις Κάτω Χώρες, βλέπε το άρθρο 3 του Opiumwet) που οδήγησαν το Δικαστήριο να θεωρήσει τα ναρκωτικά ως εμπόρευμα το οποίο δεν μπορεί να «ενσωματωθεί στην οικονομία της Κοινότητας». Νομίζω ότι αυτό αρκεί για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η απάντηση που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα ισχύει πλήρως και στην περίπτωση αυτή.

6. Το τρίτο ερώτημα θέτει περισσότερο περίπλοκα προβλήματα. Ως γνωστόν, το Gerechtshof ζητεί από το Δικαστήριο να πληροφορηθεί αν, εφόσον αποκλείεται η πιθανότητα υπαγωγής των παραδόσεων χασίς στον ΦΠΑ, επιβάλλεται διαφορετική λύση εφόσον οι διωκτικές αρχές του κράτους μέλους, υπό συγκεκριμένες περιστάσεις, δεν ασκούν ποινική δίωξη κατά των εμπόρων ναρκωτικών.

Αναφερόμενος στο περιεχόμενο των εγκυκλίων σχετικά με το έργο της ολλανδικής εισαγγελικής αρχής, έχω ήδη αναφέρει (πιο πάνω σημείο 1) μέσα σε ποια όρια μπορεί ή όχι να ασκηθεί ποινική δίωξη. Πρέπει να προσθέσω εδώ ότι με τις γραπτές της παρατηρήσεις και περισσότερο ακόμη κατά την προφορική διαδικασία, η Επιτροπή περιέγραψε το πλαίσιο των πωλήσεων του χασίς στις Κάτω Χώρες από το οποίο προκύπτει ότι τα όρια αυτά είναι αδιευκρίνιστα αν όχι εντελώς ανύπαρκτα. Έτσι, πέραν του να περιορίζεται στο εσωτερικό των κέντρων νεότητας και στις περιπτώσεις όπου γίνεται φανερή διακίνηση ναρκωτικών, η επιτρεπτική συμπεριφορά των αρχών φτάνει μέχρι του σημείου να ανέχεται όπως στις πινακίδες ή στις βιτρίνες πολλών «coffee shops» των κυριοτέρων ολλανδικών πόλεων περιλαμβάνεται η εικόνα ενός φύλλου ινδικής καννάβεως. Από την πραγματικότητα αυτή το κοινοτικό όργανο συνάγει ότι «ενώ διανέμει παράνομο αγαθό, ο υποκείμενος στο φόρο πραγματοποιεί συναλλαγές που θεωρούνται ως νόμιμες». Επομένως οι συναλλαγές αυτές πρέπει να υπόκεινται στον ΦΠΑ.

Δεν μπορώ ασφαλώς να εκφέρω άποψη ως προς την αξιοπιστία των στοιχείων που παρέσχε η Επιτροπή. Εν πάση περιπτώσει, νομίζω ότι τα συναγόμενα συμπεράσματα πρέπει να απορριφθούν. Ας μη ξεχνάμε ότι στις Κάτω Χώρες η εισαγγελική αρχή δεν υποχρεούται να ασκεί ποινική δίωξη για όλες τις αξιόποινες πράξεις που περιέρχονται σε γνώση της· το ότι δεν κινείται η ποινική διαδικασία — ακόμη και όταν αυτό δεν συμβαίνει σποραδικά αλλά ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένο στόχο (και αυτό δικαιολογείται κανονικά από την επιταγή συγκεντρώσεως των διαθεσίμων πόρων στην καταστολή των πλέον επικινδύνων μορφών εγκληματικότητας) — αίρει ή μετριάζει το παράνομο συμπεριφορών που γίνονται ανεκτές. Εξάλλου, το γεγονός ότι η πώληση χασίς εξακολουθεί να είναι αξιόποινη πράξη δεν γίνεται μόνο δεκτό από την κυβέρνηση της Χάγης, αλλά αναγνωρίζεται επίσης από το δικαστήριο της κύριας δίκης και, πράγμα που έχει μεγαλύτερη σημασία, από την αρμόδια διεθνή αρχή. Το 1983, μια επιτροπή ελέγχου του International Narcotics Control Board (διεθνές γραφείο ελέγχου των ναρκωτικών) εξέτασε πράγματι την εν λόγω πρακτική για να διαπιστώσει αν συμβιβαζόταν με τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι Κάτω Χώρες από τη σύμβαση της Νέας Υόρκης και αποφάνθηκε ότι η πρακτική αυτή ήταν καθ' όλα κανονική (Tweede Kamer der Staten-Generaal 1983-1984, 17867, αριθ. 7).

Αν ληφθεί υπόψη και το ότι η παράνομη παράδοση ενός αγαθού δεν μπορεί να θεωρηθεί ως νόμιμη χωρίς αυτό να συνιστά παράβαση του άρθρου 5, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας, η άποψη της Επιτροπής φαίνεται ως εντελώς αβάσιμη. Η «μετριοπαθής κατασταλτική» πολιτική στην οποία αναφέρεται το ερώτημα του Gerechtshof δεν μπορεί, επομένως, να μεταβάλει την απάντηση που πρότεινα να δοθεί στο δεύτερο ερώτημα.

7. Ενόψει όλων των προηγούμενων σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο, στα ερωτήματα που υπέβαλε το Hoge Raad των Κάτω Χωρών με απόφαση που εξέδωσε στις 29 Οκτωβρίου 1986 στην υπόθεση μεταξύ Willem Mol και Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen, και το Gerechtshof του Άμστερνταμ με απόφαση που εξέδωσε στις 28 Οκτωβρίου 1986 στην υπόθεση μεταξύ της Ένωσης Happy Family και του Inspecteur der Omzetbelasting του Άμστερνταμ, να απαντήσει ως εξής:

«Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/388 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι οι παραδόσεις ναρκωτικών που πραγματοποιούνται δυνάμει επαχθούς αιτίας στο εσωτερικό κράτους μέλους, τα οποία δεν ανήκουν σε κύκλωμα που τελεί υπό την αυστηρή επίβλεψη των αρμόδιων αρχών προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για ιατρικούς ή επιστημονικούς σκοπούς, δεν υπόκεινται στο φόρο προστιθεμένης αξίας.»

Το συμπέρασμα αυτό δεν μεταβάλλεται από το γεγονός ότι τα παραδιδόμενα ναρκωτικά είναι προϊόντα με βάση την ινδική κάνναβη και ότι, στο πλαίσιο μιας μετριοπαθούς κατασταλτικής πολιτικής, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές επιτρέπουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να πραγματοποιούνται απαγορευόμενες παραδόσεις των εν λόγω προϊόντων χωρίς αυτό να συνεπάγεται ποινική δίωξη.